

Omtrent Coppieters

Wie vandaag iets wil zeggen over het initiatief Coppieters-De Batselier zonder gevaar te lopen van diverse kanten te worden tegengesproken, kan alleen maar verklaren dat het op dit moment het enige initiatief is dat progressieve frontvorming nastreeft. Hiermee is niet veel gezegd, behalve dat het op z'n minst recht heeft op welwillende aandacht. Het ergste wat het initiatief kan overkomen, zou zijn, dat het de overspannen verwachting wekt van een onmiddellijk en spectaculair effect.

De eerste valse verwachting is, dat het initiatief op korte termijn resultaat zal opleveren. Coppieters weet zelf dat dit niet kan. Alleen een langzaam proces waarbij verschillende factoren een rol zullen spelen kan in iets uitmonden dat hoopvol stemt.

Een tweede valse verwachting is, dat het proces zich zal kunnen afspelen op het niveau van de politieke partijen die in aanmerking komen voor een dergelijke frontvorming. Dat is een factor die nu al duidelijk is. De leiding van de SP kan het initiatief niet afwijzen zonder een odium op zich te laden, maar het triumfalisme van deze partij na de laatste verkiezingen is geen spoorslag om met man en macht het initiatief te steunen en te helpen uitbouwen. De andere twee partijen, die bepaald niet versterkt uit die verkiezingen zijn gekomen, kunnen vrezen dat deze frontvorming gerecupereerd zou worden door de sterkste partij van de drie. De ervaring met "Doorbraak" is geen stimulerende factor. Er gaan stemmen op die zeggen dat elk veranderingsproces zich zal moeten afspelen buiten de politieke partijen. Eric Corijn formuleert het zo: de politieke partijen kunnen de problemen niet oplossen, ze zijn zelf een onderdeel van de problemen. Het is een krasse uitspraak, maar ze is moeilijker te weerleggen dan te beamen.

Het enige wat de vrees voor recuperatie door één partij kan wegnemen of toch afzwakken, is een mogelijke deelname aan het initiatief door de christelijke arbeidersbeweging of belangrijke delen ervan. Dit is een cruciale factor. Men kan niet zeggen dat elke poging in die richting tot mislukken gedoemd is. Willy Peirens heeft duidelijk te verstaan gegeven dat het regeringsbeleid de goedkeuring van zijn organisatie niet wegdraagt. Maar dit zegt niet dat de stap naar deelname aan een initiatief dat voor de CVP een serieuze dreiging inhoudt, ook gezet zal worden. Een progressieve frontvorming zonder elementen uit de christelijke arbeidersbeweging is misschien niet geheel ondenkbaar, maar zou toch vanaf de aanvang kreupel zijn.

Wij komen dan tot een derde valse verwachting: dat een progressieve frontvorming kan slagen enkel en alleen via overeenkomsten tussen de toppen van de diverse organisaties, en zonder mobilisatie aan de basis. Uiteraard kunnen de organisaties een rol spelen in die mobilisatie. Men kan overigens niet zeggen dat er binnen die organisaties - zowel politieke als syndicale - geen stromingen zijn die het idee van een progressieve frontvorming genegen zijn. Een aanzet tot het activeren van die stromingen kan bijvoorbeeld gegeven worden door het gemeenschappelijk voeren van acties rond specifieke strijdpunten (zoals nu gebeurt met de actie rond de vermogensbelasting). Maar het mobiliseren van een basis blijft een werk van lange adem.

Dan is er nog niets gezegd over de inhoud van het project. Waar moet die zich situeren in het spanningsveld tussen de visie en de "realpolitiek"? Hoe minimalistisch mag de praktische inhoud zijn om geen slag in het water te blijven, en hoe maximalistisch kan hij zijn om niet te worden weggehoond als de dweepezieke droom van idealisten? Sinds jaren accepteren alle partijen (ik heb het vanzelfsprekend alleen over partijen die vertegenwoordigd zijn in het parlement en dus politieke verantwoordelijkheid hebben) de zeer smalle marges waarbinnen de politieke activiteit opgesloten wordt én door het internationale kapitaal en bedrijfsleven, én door allerlei niet-verkozen supranationale organismen. De smalle marges worden wel eens als argument in de zelfverdediging gebruikt, maar er is geen partij die ze betwist, die zoekt op welke punten de marges doorbroken of versoepeld kunnen worden. Men doet alsof het natuurverschijnselen zijn waartegen de politiek al even weinig kan ingaan als koning Kanoet de golven van de zee kon tegenhouden. Maar als dat zo is, is politiek bedrijven niet veel méér dan het technocratisch uitvoeren van bevelen van hogerhand.

Het project Coppieters-De Batselier zal moeten aantonen dat het zowel een visie heeft als een serie praktische doelstellingen. Ongetwijfeld zullen die doelstellingen niet "revolutionair" zijn. Ongetwijfeld zullen zij een sociaal-democratische stempel hebben (ik gebruik de term hier in ideologische, niet in partij-politieke zin), maar in het licht van de omstandigheid, dat er de afgelopen twintig jaar in West-Europa nagenoeg geen sociaal-democratische politiek meer gevoerd is geweest, zou het opnieuw invoeren ervan een hele stap vooruit zijn, die ter linkerzijde een nieuwe dynamiek kan teweegbrengen in een periode waar het failliet van het neo-liberalisme steeds catastrofaler gevolgen heeft.

Het project Coppieters-De Batselier houdt nog geen belofte in. Als het de kans krijgt om volwassen te worden, is dat het moment om te zien of de belofte er inzit.